

Проведення аналізу складових методології бухгалтерського обліку економічно розвинутих європейських країн дозволяє визначити ключові напрями розвитку вітчизняної методології, переглянути систему методів обліку удосконалити концептуальні засади облікової системи.

Література

1. *Coronella S.* Sistemi e metodi contabili [Електронний ресурс] / Stefano Coronella // Dispensa a cura del Prof. Stefano Coronella ad uso esclusivo degli studenti. — Режим доступу: <http://economia.uniparthenope.it/isa/coronella/sistemi%20e%20metodi.pdf>

2. *Melis A.* La qualità dell'informazione esterna. Principi contabili ed evidenze empiriche / Melis Andrea. — Giuffrè Editore, 2008. — 258 p.

3. *Podstawy rachunkowości / Praca zbiorowa pod redakcją Kazimierza Sawickiego.* — [Wydanie czwarte zmienione]. — Warszawa: Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, 2002. — 332 p.

УДК 657.4:658.84:004.738

Корягін М. В.,

д.е.н., професор кафедри бухгалтерського обліку,
Львівська комерційна академія,

Плотніченко І. Б.,

ст. викладач кафедри обліку і аудиту,
Національний університет «Львівська політехніка»

ПОТОЧНИЙ І ПІДСУМКОВИЙ ОБЛІК ДОХОДІВ І ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ

Розвиток електронної комерції має суттєвий вплив на традиційне бізнес-середовище. Зміни у бізнес-середовищі суб'єкта господарювання, які можна віднести до наслідків електронної комерції, та ризики електронної комерції заслуговують на особливу увагу, оскільки вони відбиваються на показниках фінансових звітів. На фінансову звітність впливають: діяльність і галузь діяльності суб'єкта господарювання, стратегія суб'єкта господарювання з електронної комерції, обсяг діяльності суб'єкта господарювання з електронної комерції, домовленості суб'єкта господарювання про залучення сторонніх організацій. Тому виникає не-

обхідність подальшого вивчення цих аспектів та розробки рекомендацій щодо удосконалення обліку доходів, витрат і фінансових результатів як одних з основних елементів фінансової звітності суб'єктів господарювання, що займаються комерційною діяльністю через комп'ютерні мережі, зокрема Інтернет.

У сучасних умовах діяльність з електронної комерції здійснюється в різноманітних конфігураціях. Доволі часто електронна комерція являється паралельною до традиційної діяльності господарюючих суб'єктів. Тому вважаємо, що формуванню повної й достовірної інформації про склад та обсяг доходів і витрат, отриманих (понесених) у системі он-лайн комерції, та їх вплив на фінансові результати діяльності підприємства загалом сприятиме побудова обліку доходів і витрат із врахуванням сфер комерційної діяльності. З цією метою пропонуємо наступну систему субрахунків: 701.1 «Дохід від реалізації готової продукції в системі традиційної (оф-лайн) комерції»; 701.2 «Дохід від реалізації готової продукції в системі електронної (он-лайн) комерції»; 702.1 «Дохід від реалізації товарів в системі традиційної (оф-лайн) комерції»; 702.2 «Дохід від реалізації товарів в системі електронної (он-лайн) комерції»; 702.2.1 «Дохід від реалізації матеріальних товарів в системі електронної (он-лайн) комерції»; 702.2.2 «Дохід від реалізації нематеріальних товарів в системі електронної (он-лайн) комерції»; 703.1 «Дохід від реалізації робіт і послуг в системі традиційної (оф-лайн) комерції»; 703.2 «Дохід від реалізації робіт і послуг в системі електронної (он-лайн) комерції»; 704.1 «Вирахування з доходу, одержаного від операцій в системі традиційної (оф-лайн) комерції»; 704.2 «Вирахування з доходу, одержаного від операцій в системі електронної (он-лайн) комерції»; 901.1 «Собівартість реалізованої готової продукції в системі традиційної (оф-лайн) комерції»; 901.2 «Собівартість реалізованої готової продукції в системі електронної (он-лайн) комерції»; 902.1 «Собівартість реалізованих товарів в системі традиційної (оф-лайн) комерції»; 902.2 «Собівартість реалізованих товарів в системі електронної (он-лайн) комерції»; 902.2.1 «Собівартість реалізованих матеріальних товарів в системі електронної (он-лайн) комерції»; 902.2.2 «Собівартість реалізованих нематеріальних товарів в системі електронної (он-лайн) комерції»; 903.1 «Собівартість реалізованих робіт і послуг в системі традиційної (оф-лайн) комерції»; 903.2 «Собівартість реалізованих робіт і послуг в системі електронної (он-лайн) комерції».

Враховуючи особливості організації облікових процедур під впливом специфіки електронної комерції, варто також запропонувати форму реєстру синтетичного та аналітичного обліку доходів від реалізації, одержаних в системі електронної комерції — «Відомість обліку доходів від реалізації, одержаних в системі електронної (он-лайн) комерції»; та форму реєстру синтетичного та аналітичного обліку витрат, понесених в системі електронної комерції — «Відомість обліку витрат, понесених в системі електронної (он-лайн) комерції».

Інформація, узагальнена на бухгалтерських рахунках доходів, витрат і фінансових результатів і відповідних реєстрах обліку, по завершенню облікового циклу є підставою для складання фінансової звітності. Згідно МСБО 1 «Подання фінансової звітності» у звіті про прибутки та збитки слід подавати додаткові рядки, заголовки та проміжні підсумки, якщо таке подання є доречним для розуміння фінансових результатів діяльності суб'єкта господарювання.

З метою надання повної та об'єктивної інформації користувачам, як внутрішнім, так і зовнішнім, на нашу думку, доцільно виділити окремими рядками у звіті про фінансові результати (про сукупний дохід) чистий дохід від реалізації та собівартість реалізації по операціях в системі електронної (он-лайн) комерції із загальної суми чистого доходу від реалізації і загальної собівартості реалізації підприємства. Таке розкриття інформації про компоненти фінансових результатів діяльності допоможе зрозуміти досягнуті фінансові результати діяльності та прогнозувати майбутні результати. А в текстових Примітках до річної фінансової звітності необхідно розкривати наведену інформацію в розрізі видів доходів, витрат і фінансових результатів.

Для забезпечення інформаційних потреб системи управління підприємства у кінці звітного періоду необхідно формувати «Накопичувальну відомість обліку доходів і витрат в системі електронної (он-лайн) комерції», в якій наводитиметься величина даних доходів і витрат, передбачена бюджетом, їх фактичне значення за кожен відповідний проміжок часу та наростаючим підсумком з початку періоду, що дозволить аналізувати відхилення фактичних витрат від запланованих та їх динаміку.

Окрім цього, доцільним є формування відповідної форми внутрішньої звітності підприємства, а саме «Звіту про електронну комерційну діяльність», що міститиме цифрову й текстову інформацію про показники, особливості та проблеми діяльності підприємства при здійсненні електронної комерції.